فایەق زێدان: بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایە

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق رایدەگەیەنێت، بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایەو راگەیاندنی جەنگ لەلایەن هەندێك لە گروپە چەکدارەکانەوە مەترسییەکی گەورەیە بۆ سەر دەوڵەت و کۆمەڵگە.

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق، ئەمڕۆ هەینی، لە وتارێکدا رایگەیاند، راگەیاندنی جەنگ یەکێکە لە مەترسیدارترین بڕیارە سیادییەکان کە لە تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدا بەگوێرەی دەستورو یاسا. لە عێراق دەستور ئەو بابەتەی بەوردی رێکخستوە بۆ ئەوەی خراپ بەکارنەهێنانی زامن بکرێت و هاوسەنگی لەنێوان پاراساتی دەوڵەت و سیستەمی دیموکراسی بەدی بێت.

ئەوەشی خستۆتەڕوو، دەستوری عێراق میکانیزمێکی رونی بۆ راگەیاندنی جەنگ داناوە بۆ ئەوەی بڕیارێکی وا بەشێوەیەکی تاکەکەسی و هەڕەمەکی نەدرێت بەڵکو پێویستی بە رێکاری دەستوری دیاریکراوە.

هێمای بۆ ئەوەش كردوە، راگەیاندنی جەنگ یاخود باری نائاسایی بەگوێرەی دەستور لەسەر داوای هاوبەشی سەرۆك كۆمار و سەرۆك وەزیران دەبێت كە ئەو داوایەش دەخرێتە بەردەم پەرلەمان بۆ پەسەندكردنی.

وەك فایەق زێدان رونیكردۆتەوە، مەرجی دەستوری بۆ پەسەندكردنی داوا هاوبەشەكە و راگەیاندنی باری جەنگ ئەوەیە كە دو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان بەڵێ دەنگی لەسەر بدەن. ئەو مەرجەش دەرخەری مەترسیداریی بڕیارەكەیەو ئامانج لێی گەرەنتیكردنی بونی سازانێكی نیشتیمانی فراوانە بەرلەوەی وڵات بچێتە نێو ململانێیەكی چەكدارییەوە.

هێمای بۆ ئەوەش كردوە، هەڵسوكەوتی هەندێك لە گروپە چەكدارەكان و هەوڵدانیان بۆ بڕیاردانی تاكلایەنە لە شەڕ و ئاشتی، هەڕەشەیەكی مەترسیدارە لەسەر سەروەریی دەوڵەت و سەقامگیریی كۆمەڵگەو دەبێتە مایەی پشێوی یاسایی و ئەمنی.

هەروەك وتوشیەتی، تاكڕەوی ئەو گروپە چەكدارانە لە راگەیاندنی باری جەنگی بەشێوەیەكی كرداری و لەڕێگەی ئەنجامدانی چەند چالاكییەك كە سروشتی جەنگیان هەیە، پێشێلكردنێكی ئاشكرای دەستورە، چونكە ئەو مافە تەنیا هی دەسەڵاتە دەستورییە یاساییەكانە كە نوێنەرایەتی ئیرادەی گەل دەكەن و لەنێو چوارچێوەیەكی یاسایی رێكخراودا كاردەكەن. كاتێك هەندێك لە گروپە چەكدارەكان ئەم جۆرە بڕیارانە دەدەن، ئەوا شكۆی دەوڵەت و بنەمای سەروەریی دەوڵەت لاواز دەكەن.

ئەوەشی وتوە، لەڕوی ئەمنیشەوە، ئەم تاكڕەوییە دەبێتە مایەی فرەیی ناوەندیی بڕیاری سەربازی، ئەوەش دۆخێك لە پشێوی و ناسەقامگیری دروست دەكات و ئەگەری هەیە وڵات بەرەو ناكۆكی نێوخۆیی و ناوچەیی پەلكێش بكات بەبێ بونی سازانێكی نیشتمانی. هەروەك بەربڵاوی چەك لە دەرەوەی دەستی دەوڵەت ئەگەری رودانی پێكدادانی چەكداری لەنێوان لایەنە جیاجیاكانی نێو كۆمەڵگە زیاد دەكات.

ئاماژەی بەوەشداوە، لەڕوی سیاسیشەوە، ئەم رەفتارە هەڕەشەیە لە سیستمی دیموكراسی چونكە بەسەر دامەزراوە هەڵبژێردراوەكاندا بازدەدات و رۆڵیان پەراوێز دەخات. بۆیە بڕیارە ناڕەسمییەكان بۆ جەنگ رەنگە دەوڵەت روبەڕوی گۆشەگیریی نێودەوڵەتی یاخود سزا بكاتەوە.

فایە‌ق زێدان وتوشیە‌تی، لە‌ڕوی کۆمە‌ڵایە‌تیشە‌وە‌، ئە‌م دۆخە‌ رە‌نگدانە‌وە‌ی نە‌رێنی لە‌سە‌ر ژیانی هاوڵاتیان دە‌بێت و کاریگە‌ریشی لە‌سە‌ر خزمە‌تگوزارییە‌ گشتییە‌کان و ئابوریی دە‌بێت بە‌هۆی بە‌ردە‌وامیی گرژییە‌ ئە‌منییە‌کان.

جە‌ختیشی کردۆتە‌وە‌، تاکڕە‌وی هە‌ندێك لە‌ گروپە‌ چە‌کدارە‌کان بۆ راگە‌یاندنی باری جە‌نگ، مە‌ترسییە‌کی گە‌ورە‌یە‌ بۆ سە‌ر دە‌وڵە‌ت و کۆمە‌ڵگە‌، چونکە‌ هە‌ڕە‌شە‌ لە‌ سە‌روە‌ریی نیشتمانی دە‌کات و سیستمی یاسایی لاواز دە‌کات. بۆیە‌ دە‌بێت چە‌ك تە‌نیا لە‌دە‌ستی دە‌وڵە‌تدا کۆنترۆڵ بکرێت و رۆڵی دامە‌زراوە‌ دە‌ستورییە‌کان بە‌هێز بکرێت لە‌پێناو ئاسایش و سە‌قامگیری و بونیادنانی دە‌وڵە‌تێکی بە‌هێز راوە‌ستاو لە‌سە‌ر یاساو شە‌رعیە‌ت.